

NEB

NEMZETI EMLÉKEZET BIZOTTSÁGA

PAP JÁNOS

1925. december 23. Kaposvár, Somogy vármegye -
1994. február 22. Budapest

MTI/MTVA Fotóarchívum/Pap Jenő

FŐBB TISZTSÉGEI

Az MDP Veszprém Megyei Intéző Bizottsága elnöke	1956. október 28.-1956. október 31.
Az MSZMP Veszprém Megyei Intéző Bizottsága elnöke	1956. október 31.-1956. november 5.
Az MSZMP Veszprém Megyei Ideiglenes Intéző Bizottsága elnöke	1956. november 17.-1957. június 29.
Az MSZMP Veszprém Megyei Bizottsága első titkára	1957. június 29.-1961. szeptember 15.
Az MSZMP KB tagja	1959. december 5.-1985. március 28.
Belügyminiszter	1961. szeptember 13.-1963. december 7.
A Minisztertanács elnökhelyettese	1963. december 7.-1965. június 30.
Az MSZMP Veszprém Megyei Bizottsága első titkára	1965. június 28.-1985. március 9.

PÁLYÁJA

Apja, Pap János öt kataszteri holdon gazdálkodott, később vasúti segédtsztként dolgozott. Anyját Somogyi Horváth Évának hívták.

A négy elemi elvégzése után a kaposvári Somssich Pál Gimnáziumban, majd a keszthelyi premonstreieknél, 1941-től a szegedi Magyar Királyi Állami Vegyipari Középiskolában tanult (utóbbit a következő évben Horthy Istvánról nevezték el). A nyilas hatalomátvételt követően megszökött nyugatra vezényelt leventeegységétől, s a szovjet csapatok megérkezéséig bujkált. A háború befejezése után sikeres érettségi vizsgát tett.

1946-ban az Ajkai Erőműben helyezkedett el vegyésztechnikusként. 1946. februárban belépett a Magyar Kommunista Pártba, 1947-ben munkahelyén üzemi párttitkárnak tették meg, 1948-ban a kommunista és a szociáldemokrata párt kikényszerített egyesítése után létrejött Magyar Dolgozók Pártja függetlenített üzemi titkára, vagyis hivatá-

szos pártfunkcionárius lett. 1948. novemberben pártiskolára küldték. 1949 elején az MDP Veszprém Megyei Bizottsága Agitációs és Propaganda Osztálya oktatási felelősévé nevezték ki, májustól pedig már a pártbizottság ipari és közlekedési osztályát vezette. 1952-1954 között munka mellett elvégezte a kétéves pártfőiskolát, majd beiratkozott a miskolci Rákosi Mátyás Nehézipari Műszaki Egyetem Bányamérnöki Kar bányaművelési szakára is, de tanulmányait nem fejezte be.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc alatt a megyei pártbizottság székházában tartózkodott. Október 28-án a Sebestyén Ferenc első titkár távozása után kialakult halmi úr kitöltésére létrejött megyei párt-intézőbizottság élére állították. A Rákosi-korszakban nem kompromittálódott vezetőként korabeli forrás szerint pozitív várakozással tekintett rá a közvélemény. A párt önfeloszlatása és a Magyar Szocialista Munkáspárt megalakulása után az új politikai tömörülés megyei intézőbizottságát irányította.

A november 4-i katonai intervenció után létrehozott, ideiglenes intézőbizottság nevet viselő párttestület éléről elődje, Sebestyén Ferenc javára lemondott, ám néhány hét múlva, november 17-én újra a grémium élére került, majd az 1957. júniusi országos pártértekezletet követően első titkárként irányította a megye pártszervezeteit. Tevékeny részt vállalt a forradalom Veszprém megyei vezetői ellen indított megtorlásokban. 1957. november 2-án levelet intézett a Legfelsőbb Bíróság elnökéhez az első fokon életfogytiglanra ítélt Brusznai Árpád, a Veszprém Megyei Nemzeti Forradalmi Tanács volt vezetője büntetésének súlyosbításáért. A közbeavatkozás következtében Brusznait halálra ítélték, és kivégezték.

1959. decemberben az MSZMP Központi Bizottsága tagja lett. Beiratkozott a Veszprémi Vegyipari Egyetem levelező tagozatára is, öt félévet elvégzett, de tanulmányait 1961-ben abbahagyta. 1961. szeptemberben a megtorlásokat levezénylő Biszku Bélát váltotta a belügyminiszteri székben, e funkciójából fakadóan tagja volt az MSZMP KB titkos koordinációs bizottságának, ahol az adminisztratív KB-titkár vezetésével a bel- és igazságügyi szervek közötti informális egyeztetések zajlottak. Minisztersége alatt, a KB 1962. augusztus 14-16-i ülésén hozott határozat nyomán történt meg a belügyi szervek állományából az 1956 előtti koncepciók eljárásokban részt vett legkompromittáltabb vezetők eltávolítása, áthelyezése a polgári életbe. 1963. decemberben a fegyveres testületek kormányfelügyeletét ellátó miniszterelnök-helyettesé nevezték ki, 1964. október 30-tól az MSZMP Politikai Bizottsága határozata alapján állandó meghívottként részt vehetett a testület ülésein. 1965. júniusban felállították miniszterelnök-helyettesi székéből, és visszahelyezték a Veszprém megyei pártbizottság élére. 1985. márciusban onnan vonult nyugállományba, az MSZMP ugyanabban a hónapban megrendezett XIII. kongresszusán kimaradt a KB-ból. 1958-tól hat cikluson keresztül folyamatosan Veszprém megye országgyűlési képviselője volt, az 1985. júniusi, kötelező többes jelöléses választásokon azonban már alulmaradt.

A rendszerváltás idején több alkalommal felvetődött, hogy felelősségre vonják az 1956-os megtorlásokban játszott szerepéért, de semmilyen konkrét lépés nem történt az ügyben. Szolgálati revolverével agyonlőtte feleségét, majd öngyilkos lett.

DÍJAI, KITÜNTETÉSEI

Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozata (1950); Munka Érdemrend (1955, 1959); Magyar Szabadság Érdemrend ezüst fokozata (1957); Munka Érdemrend arany fokozata (1967, 1973); Felszabadulási Jubileumi Emlékérem (1970); Szocialista Magyarorszáért Érdemrend (1980); Dimitrov Emlékérem (bolgár, 1973); Munka Vörös Zászló Érdemrendje (1985).

FORRÁSOK ÉS IRODALOM

Pap János-interjú. Készítette Kozák Márton 1987-ben. Veritas Történetkutató Intézet és Levéltár – Oral History Archívum, 210. sz.

Egy polgár az '50-es évekről, az '56-os forradalomról és az első nyugati benyomásairól. (Szöllősy Pál levele Pfeiffer Zoltánhoz. Bécs, 1957. június 2.) Közli: Vida István. *Századok*, 2000/5. 1279–1292.

Szabó Miklós: Pap János. Beszélő, 1994/9. 28–29. <http://beszelo.c3.hu/cikkek/pap-janos> (A letöltés ideje: 2020. május 22.)

Kahler Frigyes: *A Brusznjai-per. Emberi sorsok a politikai megtorlás idején*. Második, javított kiadás. Szentendre, Kairosz, 2001.

Tilhof Endre: *Ajkai életrajzi lexikon*. Ajka, Ajka és Térsége Civil Szervezetek Szövetsége, 2003. 120.

Bölgöny József–Hubai László: *Magyarország kormányai, 1848–2004*. Ötödik, bővített, javított kiadás. Budapest, Akadémiai, 2004. 412.

Rehák Géza: Pap János. Egy kommunista politikus gyermek- és ifjúkora a Horthy-korszakban. *Kommentár*, 2010/2. 75–87. <http://kommentar.max.hu/uploads/2010/2/1587114638.pdf> (A letöltés ideje: 2020. május 22.)

Veszprém megyei életrajzi lexikon: <http://www.ekmk.hu/lexikon/talalatok3.php?betu-re=PAP%20J%C3%A1nos> (A letöltés ideje: 2020. május 22.)